

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 1354

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 25 завдань. Частина 1 містить 24 завдання, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-24 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

Завдання 25 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконані завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Відповідями до завдань 1-24 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь в поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, баз пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці у відповідності з наведеними у бланку зразками.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1) У старовину бджоларі вміли керувати діяльністю бджіл, виробляючи у них умовний рефлекс на певні медоносні рослини: прагнучи спрямувати бджіл, наприклад, на квітучу липу, на ніч або зранку пригощали їх липовим медом, а коли зацвіла гречка — гречаним медом.

(2) Цей простий прийом, званий умовно дресируванням, широко використовується і в сучасному бджільництві, тільки замість меду бджолам дають духмяний цукровий сироп. (3) <...> бджоли, спробувавши сироп з певним запахом, не тільки самі беруть участь у збиранні нектару з цим запахом, але й мобілізують своїх сестер на пошуки потрібного медоносу,

що дозволяє значно збільшити кількість нектару, зібраного з певних рослин.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Бджоларі здавна вміли керувати бджолами, виробляючи в них умовний рефлекс на певні медоносні рослини.

2) «Дресирування» бджіл за допомогою речовини з певним запахом, що здавна відоме бджолярам, широко використовується і в наші дні для збільшення кількості нектару, зібраного з певних рослин.

3) Бджоли, які спробували сироп з певним запахом, мобілізують інших бджіл на пошуки потрібної медоносної рослини.

4) У сучасному бджільництві широко використовується так зване дресирування бджіл, при якому комах за допомогою того чи іншого сорту меду спрямовують на певні медоносні рослини.

5) Використовуючи речовини з певним запахом, бджоларі з давніх-давен і дотепер «дресирують» бджіл, завдяки чому комахи спрямовуються на потрібні медоносні рослини, що дозволяє збільшити кількість нектару, зібраного з певних квітів.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

При цьому

Однак

Тобто

Наприклад,

Незважаючи на це,

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова ПРОСТИЙ. Визначте значення, в якому це слово вживається у другому (2) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Простий, проста, просте.

1. Елементарний за складом, однорідний; *прот. складний, складений. Проста будова.*

2. Неважкий, легкий для розуміння, здійснення, виконання; зрозумілий. *Просте питання.*

3. Позбавлений зовнішніх ефектів, вигадливості. *Простий у поведженні.*

4. Що нічим не виділяється серед інших, не має яких-небудь специфічних, визначних особливостей, якостей; звичайний.

5. Щирий, відвертий (про людину).

Відповідь: _____.

4. В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

нести

корисний

квартал

ходжу

випадок

Відповідь: _____.

5. В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Високу ціну за лист платив не відправник, а АДРЕСАНТ.

Інженер потрапив у обвал, а РОЗУМНА тварина прибігла просити старого на порятунок!

Молода письменниця сама собі шукала СТИЛЬОВІ стежки свого літературного майбутнього.

Передвиборну кампанію ведуть насамперед і головним чином для ОСВІЧЕННЯ народних мас.

Як людина досвідчена і ТАКТОВНА, Андрій Іванович не проявив будь-якої поспішності, не став набридати Харитонові.

Відповідь: _____.

6. В одному з наведених нижче сполучень слів помилково узгоджено числівник з іменником. Виправте помилку і запишіть словосполучення правильно.

двадцять два абрикоси

чотири помідори

півтора огірка

два банана

одна друга лимона

Відповідь: _____.

7. Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, в яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
А) неправильне утворення особових форм дійсного способу	1) Читаючи ці рядки, я плакала від болю.
Б) неправильне утворення форм дієприслівників	2) Погода ну чисто весняна: сонячно, тепло, м'який південний вітер.
В) помилка в координації підмета і присудка	3) Облітають квіти, обриває вітер пелюстки печальні в синій тишині.
Г) помилка в утворенні форми наказового способу	4) На заняттях ми розучуємо нові пісні.
Д) неправильна побудова конструкцій з однорідними членами речення	5) Ви правильно говорила про це у своєму виступі.
	6) Прадавня історія, загадкова наука археологія полонили Надію.
	7) І знову синіє небо.
	8) У картинах, віршах, творах змальовується українська природа.
	9) Також давайте візьмемо до уваги часи, які були раніше, коли сталося перше вбивство на землі.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

8. Визначте слово, у якому можливе чергування голосного звука. Випишіть це слово.

горох

летіти

хлібороб

білесенький

закон

Відповідь: _____.

9. Визначте рядок, в якому в обох словах пропущена одна й та сама буква. Випишіть ці слова, вставивши пропущену букву.

сл..вовий, д..таль

печ..ніги, кр..тичний

велос..пед, с..режки

конт..нент, гор..зонт

п..рукар, заруч..ни

Відповідь: _____.

10. Випишіть слово, у якому на місці пропуску пишеться м'який знак.

гіл..ці

брех..ня

бан..ці

камін..чик

нен..ці

Відповідь: _____.

11. Випишіть слово, у якому на місці пропуску апостроф **НЕ** пишеться.

св..ятиня

зв..язка

матір..ю

любов..ю

без..язикий

Відповідь: _____.

12. Визначте речення, в якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Око багряне всіх оглядає і зіграває, глянути на себе (НЕ)ДОЗВОЛЯЄ.

Я (НЕ)НАВИДЖУ брехню у всякій одежі ...

Хто (НЕ)ПРАЦЮЄ, той не знає ціни відпочинку.

(НЕ)КАЖИ поганого про людину, вона скаже це ж саме й про тебе.

(НЕ)ЗАЖИВАЄ рана від лихого слова.

Відповідь: _____.

13. Визначте рядок, у якому обидва слова пишуться разом. Зніміть ризку і випишіть ці два слова.

будь/що/будь, по/українськи

раз/у/раз, мов/би

ані/трохи, в/ні/чию

у/стократ, з/боку/на/бік

електро/силовий, заєць/русак

Відповідь: _____.

14. Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Спостережливість та уваж(1)ість до навколишнього природ(2)ого середовища породили у світогляді наших пращурів розумі(3)я необхідності існува(4)я чіткої розміре(5)ості та порядку в усьому. Незаперечність цієї істини — абсолютна. Там, де панує лад, усе дихає радістю, зростає добробут і благополуччя.

Відповідь: _____.

15. Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, в яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

1) Я люблю чарівні мелодії української народної пісні хвилюючу красу української музики прекрасну українську мову чудову українську говірку.

2) Людина мусить вірити в себе в краще майбутнє мусить боротись.

3) Ні людство ні природу не можна зрозуміти мимо історичного розвитку.

4) Правда і в огні не горить і в воді не тоне.

5) Сад стоїть у багрянці та в золоті.

Відповідь: _____.

16. Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Стару скрипку (1) подругу давнього юнацтва (2) єдиний скарб (3) і останню втіху сірих днів учителя географії (4) три дні тому продано на базарі.

Відповідь: _____.

17. Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Наснилася радість (1) торкнулась чола (2) і я телефон Ваш набрала.

Відповідь: _____.

18. Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Хіба розумно чинить (1) той (2) хто (3) починаючи довгий шлях (4) в ході не дотримується міри?

Відповідь: _____.

19. Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Не зможу я до тебе не вернутись (1) бо ти (2) це я (3) моя душа і тіло (4) бо ти (5) життя (6) наповнене до краю моєю радістю.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 20-25.

1) Діти пішли вузькою лісовою стежкою. 2) Міцний дух прілого торішнього листа вдарив у ніс. 3) Після яскравого денного світла око не відразу призвичаїлося до зеленої сутіні. 4) З одного куца випурхнув дрізд. 5) Він був такий чорний, наче його обмазали шевською смолою. 6) Тільки дзьоб у дрозда жовтів, як світла глина, якою Василькова мати підмальовує піч. 7) Ігор підбіг до куца. 8) – Мабуть, тут гніздо! – прошепотів він. 9) Хлопчик нагнувся, розсунув молоде гілля і встромив у куца, наче під

запону намету, свою голову. 10) Він побачив сірий пеньок, від якого на всі боки пнулася кучерява памолодь. 11) На верхівці пенька чорніло щось кругле, схоже на горнятко. 12) Дві дитячі голови схилилися над гніздом. 13) А яке це було гніздо! 14) Немало знали і бачили діти чудових пташиних кубельць: і ластівки – все зліплене з землі, і капшук вивільги, і майстерну хатку ремезу. 15) Однак ні разу не доводилося їм стрічати гніздо чорного дрозда. 16) Кожну билинку, кожну гілочку було в ньому по-хазяйському обмазано глиною, і все кубло скидалося на зліплену з глини і землі круглу чашку. 17) Але що могло бути красивіше за п'ятірко яєчок, які лежали в гнізді! 18) Були вони небесного, ясно-блакитного кольору, і по ньому, як зірочки, де-не-де розбігалися цятки. 19) Стривожений дрізд кричав поблизу в кущах – його халупку знайшли люди! 20) – Я візьму одне, Васильку, – сказав Ігор. – 21) Я тільки подержу... 22) Яєчко було тепле – воно ще ховало в собі тепло пташиного пір'я. 23) – Не роздави, – з тривогою попередив Васильку, – знаєш, яка на ньому тонка шкаралупка! 24) Та було вже пізно. 25) Васильку тільки почув, як тихо ойкнув Ігор – яєчко впало... 26) Звичайно, воно розбилось. 27) Із шкаралупки випав пущьвірінок. 28) Він ще не зовсім сформувався, та вже мав ніжки й маленькі крильця і був схожий на химерного дракончика. 29) Васильку обережно доторкнувся до нього пальцем і відсмикнув руку. 30) Потім він глянув на Ігоря, а той глянув на Васильку. 31) І, не змовляючись, так само мовчки пішли геть, не озираючись і наче крадькома... 32) Коли відійшли вже далеко, Ігор перший порушив мовчанку. 33) – Ти не сердися на мене, Васильку? 34) Я ж не навмисне розбив... 35) Васильку відвернувся. 36) Що тут скажеш? 37) На душі було невимовно боляче й гірко. 38) Ігор винувато похнюпився

(За О. Донченком).

20. Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

- 1) Діти взяли яєчко дрозда з цікавості, щоб подивитися на пущьвірінок.
- 2) Побачивши гніздо чорного дрозда, діти зраділи, що можуть ближче роздивитися його хатку.
- 3) П'ятірко яєць були блакитно-синього кольору.
- 4) На душі було невимовно боляче й гірко, бо Ігор розбив яєчко.
- 5) Дрізд стривожено кричав, бо його халупку знайшли люди.

Відповідь: _____.

21. Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

- 1) У реченнях 5-6 подано опис.
- 2) У реченнях 16-18 подано опис.

3) У реченнях 1-4 подано роздум.

4) У реченнях 20-27 подано розповідь.

5) Речення 10 пояснює зміст речення 9.

Відповідь: _____.

22. З третього (3) речення випишіть антоніми.

Відповідь: _____.

23. Серед речень 9-13 знайдіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою особового займенника. Запишіть номер цього речення.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 20-23. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

24. Автор доводить думку, що бездумне втручання людини в природу може зашкодити. Це досягається за допомогою такого тропу, як (А) _____ (чудові кубельця з речення 14, маленькі крильця з речення 28), та синтаксичних засобів виразності: (Б) _____ (речення 8, 17, 19, 23), (В) _____ (речення 20, 21, 22, 23). Використовуючи (Г) _____ (боляче й гірко з речення 37), автор змушує задуматися над проблемою тексту».

Список термінів:

- 1) анафора
- 2) епіфора
- 3) епітет
- 4) порівняння
- 5) ряди однорідних членів
- 6) окличні речення
- 7) діалог
- 8) антоніми
- 9) синоніми

Відповідь:

А	Б	В	Г

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина 2

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

25. *Напишіть твір за прочитаним текстом.*

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту. Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (унікайте надмірного цитування).

Сформулюйте позицію автора (оповідача). Напишіть, чи згодні або не згодні Ви з точкою зору автора прочитаного тексту. Поясніть чому. Свою думку аргументуйте, спираючись в першу чергу на читацький досвід, а також на знання і життєві спостереження (враховуються перші два аргументи).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів, то така робота оцінюється 0 балів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.